

JAN MANS

De zwevende griffier

Ayn Rand was een van oorsprong Russische filosofe die in de Verenigde Staten furore heeft gemaakt met haar boek *Atlas Shrugged*. Het is na de Bijbel het meest verkochte boek in Amerika en, volgens het weekblad *Time*, ook de belangrijkste publicatie van de vorige eeuw. Haar meest bekende leerling was Alan Greenspan, de voormalige president van de Amerikaanse Federal Reserve Bank. Greenspan was de profeet van de vrije markt. Na veertig jaar moest hij, geconfronteerd met de crisis op de financiële markten, ten overstaan van het Congres, bekennen, dat wat hij te vuur en te zwaard had voorgestaan, mislukt was. 'De meesten van ons, en ik in het bijzonder, zijn geschokt en kunnen het nog steeds niet geloven. Er moet een fout zitten in de overtuiging dat de vrije markt zichzelf beter kan reguleren dan enig overheidstoezicht dat zou doen.'¹

Wat hebben Rand en Greenspan nu van doen met het dualisme bij de lokale overheid, zult u zich afvragen. Helemaal niets natuurlijk. Maar toch! Ik ben op zoek naar het vergelijkbare en iets daarvan vind ik terug in wat wij Greenspan hebben zien doen. Hij was een groot voorstander van een idee en bevocht degenen die daar niet vóór waren te vuur en te zwaard.

Een heel klein beetje zien wij dat bij het dualisme ook. Er zijn er die zweren bij het dualisme en de zegeningen tellen. Er zijn er ook die er afstand van nemen.

Voor het gemak maak ik een tweedeling: raadsleden en griffiers zijn grote voorstanders van het dualisme. Burgemeesters en ook wethouders zetten steeds meer vraagtekens bij het systeem en vragen zich af of 'het ook werkt op lokaal niveau'.

Het is niet zo moeilijk om de achtergronden van dat denken te duiden. Kort door de bocht: griffiers genieten van hun onafhankelijke positie, zij maken uit wat er wel en niet in de raad gebeurt en zijn graag bereid raadsleden erop te wijzen wat er niet goed is voorbereid door het college van burgemeester en wethouders. Kortom, de griffier geniet. En de raadsleden genieten mee.

Burgemeester en wethouders daarentegen zijn zich voortdurend bewust van de voetangels en klemmen van het dualisme. De dubbelrol van de voorzitter van het college tevens voorzitter van de raad brengt de burgemeester vaak in een spagaat en wethouders moeten – aangeschoten – veel vaker en veel sneller opstappen dan voorheen. Die genieten dus niet.

Is daar wat aan te doen? Ja. De griffier moet naar mijn mening, veel meer dan nu het geval is, zijn positie in het systeem verstevigen en samen met de burgemeester ervoor zorgen dat de voorbereiding van de raadsvergaderingen van dien aard is dat én de burgemeester kan acteren én de wethouders niet met de staart tussen de benen telkens en telkens weer moeten bekennen dat de stukken niet goed zijn voorbereid. Op dit moment is het nog zo dat te veel griffiers ‘zweven’. De burgemeester richt zich primair tot de gemeentesecretaris bij de dagelijkse gang van zaken. De griffier komt pas aan bod ‘als het om de raad gaat’.

De remedie? Een griffier die zichzelf en de raad respecteert, werpt zich op als de voorvechter van de goed voorbereide raadsvergadering en dat doet hij in periodiek overleg met de burgemeester. En niet alleen maar vlak voor de raadsvergadering. Alleen dan kan het dualisme op lokaal niveau zijn echte kans krijgen.

Gebeurt dat niet, dan dreigt voor de griffier het lot van Alan Greenspan: te vuur en te zwaard beweren dat het systeem voortreffelijk is, maar ten slotte toch met lege handen staan. Want vergis je niet: het gemor over het dualisme is fors.

NOOT

¹ NRC Handelsblad, 2008.